

Γιατί πρέπει να επιδιώκουμε την δημοκρατία;

[Living Democracy](#) » [Principals](#) » [Συμμετοχή](#) » [Ενημέρωση](#) » Γιατί πρέπει να επιδιώκουμε την δημοκρατία;

Δημοκρατία

“Δημοκρατία είναι η κυβέρνηση του λαού στην οποία η ανώτατη εξουσία ανήκει στο λαό και ασκείται από αυτόν (άμεση δημοκρατία) ή από τους εκλεγμένους αντιπροσώπους του στα πλαίσια ενός ελεύθερου εκλογικού συστήματος (αντιπροσωπευτική δημοκρατία).

Πυλώνες της δημοκρατίας:

- Κυριαρχία του λαού
- Κυβέρνηση βασισμένη στη συγκατάθεση των κυβερνώντων
- Κανόνας της πλειοψηφίας
- Δικαιώματα της μειονότητας
- Εγγύηση των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- Ελεύθερες και δίκαιες εκλογές
- Διεξαγωγή δίκης
- Συνταγματικά όρια στην κυβέρνηση
- Κοινωνικός, οικονομικός και πολιτικός πλουραλισμός, συμπεριλαμβανομένης της αναγνώρισης των ανεξάρτητων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών
- Αξίες της συνεργασίας, του θεμιτού ανταγωνισμού και του συμβιβασμού.

Συμβούλιο της Ευρώπης (2016): [Competences for Democratic Culture. Glossary of key terms](#).

Συμμετοχή

“Τα σημερινά δημοκρατικά πρότυπα υπερβαίνουν την κλασσική αντιπροσωπευτική δημοκρατία, όπου ο βασικός ρόλος των πολιτών είναι να αναθέτουν με την ψήφο τους την ευθύνη στους εκπροσώπους τους για την ανάπτυξη και εφαρμογή της δημόσιας πολιτικής, και φτάνουν στην συμμετοχική δημοκρατία, όπου τα δημόσια θεσμικά όργανα συμμορφώνονται με τις αρχές της καλής διακυβέρνησης και οι πολίτες έχουν το δικαίωμα να εμπλακούν σε όλες τις φάσεις του κύκλου της δημόσιας πολιτικής.”

Συμβούλιο της Ευρώπης (ibid.)

Το παρακάτω μοντέλο δείχνει πώς ο βαθμός της συμμετοχής μπορεί να ποικίλλει από το 0 (ανύπαρκτη) ως το επίπεδο 5 (πλήρης αυτονομία).

1. Οι άνθρωποι δεν είναι ενημερωμένοι σχετικά με μία απόφαση που τους αφορά. Υπακούουν στους κανόνες και εκτελούν εντολές.
2. Οι άνθρωποι ενημερώνονται για μία απόφαση που τους αφορά, αλλά δεν μπορούν να την επηρεάσουν.
3. Ζητείται η γνώμη των ανθρώπων, αλλά δεν λαμβάνεται απαραίτητα υπόψη στις αποφάσεις που τους αφορούν.
4. Οι άνθρωποι έχουν δύναμη. Η γνώμη τους λαμβάνεται πλήρως υπόψη στις τελικές αποφάσεις που τους αφορούν.
5. Οι άνθρωποι είναι αυτόνομοι. Αποφασίζουν μόνοι τους για θέματα που τους αφορούν.

Στο συγκεκριμένο μοντέλο συμμετοχής, βασική μεταβλητή είναι η ενημέρωση στα επίπεδα 1 και 2, και η ελευθερία και η ισότητα στα επίπεδα 3 έως 5. Με άλλα λόγια, η αυταρχική σχολική ηγεσία θα είχε ως αποτέλεσμα τη συμμετοχή επιπέδου 1 ή 2. Σε μία δημοκρατική σχολική κοινότητα, οι μαθητές θα έχουν την δυνατότητα να συμμετέχουν σε επίπεδο 3, 4 και όπου είναι εφικτό, σε επίπεδο 5. Αυτό που δεν δείχνει όμως το μοντέλο, είναι ότι η συμμετοχή χρειάζεται να διδαχθεί και οι μαθητές πρέπει να αναπτύξουν δεξιότητες κατανόησης των πληροφοριών σχετικά με τα θέματα και τις αποφάσεις που τους αφορούν.

Στο σχολείο, όπως και στην κοινωνία γενικά, η δημοκρατία έρχεται αντιμέτωπη με προκλήσεις ενσωμάτωσης. Οι πολίτες έχουν ίσα δικαιώματα, αλλά δεν είναι ίσοι όσον αφορά τα επίπεδα των δεξιοτήτων και της ενδυνάμωσης. Οι διευθυντές και οι εκπαιδευτικοί των σχολείων πρέπει να προσπαθήσουν να ενθαρρύνουν τους νεότερους ή πιο συνεσταλμένους μαθητές να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων, καθώς επίσης να κάνουν τους μεγαλύτερους και πιο επιβλητικούς μαθητές να συνειδητοποιήσουν την ευθύνη τους.

Διαβούλευση και συζήτηση

Ιδανικά, θέλουμε οι αποφάσεις να είναι όχι μόνο δίκαιες και ισότιμες, αλλά και βάσιμες και αξιόπιστες. Προϋπόθεση είναι η διαβούλευση των συμμετεχόντων σε μία διαδικασία λήψης αποφάσεων, αναπτύσσοντας έτσι διεξοδική συλλογιστική και ανταλλαγή διαφορετικών ή αμφιλεγόμενων απόψεων και επιχειρημάτων. Οι συμμετέχοντες πρέπει να είναι καλά ενημερωμένοι και να τηρούν τους διαδικαστικούς κανόνες κατά τη διάρκεια των διαβουλεύσεων, ώστε να καταλήγουν σε μία κοινά αποδεκτή συμφωνία στις αποφάσεις τους.

Η διαβούλευση αντιπροσωπεύει μία κατανοητή και λογική επιχειρηματολογία, που φανερώνει και εκφράζει με ειλικρίνεια και αυθεντικότητα (προσωπικές) προτιμήσεις, εξισορροπώντας μέσω διαλόγου τα ατομικά ενδιαφέροντα με τα ενδιαφέροντα των άλλων, με κατεύθυνση προς το κοινό καλό (αλληλεγγύη).

Η παραπάνω διαδικασία περιγράφει τα ιδανικά για τα οποία μία δημοκρατική κοινότητα πρέπει να αγωνίζεται, τόσο στο σχολείο όσο και στην κοινότητα γενικά. Και στις δύο περιπτώσεις, η διαβούλευση πρέπει να διδαχθεί μέσω της εξάσκησης, αν και τα επίπεδα των δεξιοτήτων μεταξύ των συμμετεχόντων θα διαφέρουν σημαντικά. Επιπλέον, καθώς ο χρόνος στην καθημερινή πρακτική είναι αρκετά περιορισμένος, πρέπει να βρεθεί μία ισορροπία μεταξύ της διαβούλευσης (όπου είναι εφικτή) και των πιο αυστηρά ελεγχόμενων συζητήσεων (όπου είναι απαραίτητες).

Γιατί αγωνιζόμαστε για τη δημοκρατία;

Γιατί πρέπει να αγωνιζόμαστε για τη δημοκρατία στο σχολείο και στην κοινωνία γενικά; Οι δημοκρατικά διοικούμενες κοινωνίες είναι πιο επιτυχημένες από πολλές απόψεις· πρέπει όμως να αντιμετωπίσουν και ορισμένες αδυναμίες που θέτουν προκλήσεις για μία δημοκρατική σχολική κοινότητα.

Δυνατά σημεία

- **Δικαιοσύνη:** Καθώς όλοι οι πολίτες απολαμβάνουν ίσα δικαιώματα συμμετοχής, οι αποφάσεις που λαμβάνονται από την πλειοψηφία είναι πιο πιθανό να γίνουν δεκτές από τη μειονότητα (“συγκατάθεση του ηττημένου”).
- **Ποιότητα της λήψης αποφάσεων:** Καθώς όλοι οι πολίτες, εμπειρογνώμονες και ομάδες συμφερόντων μπορούν να συμμετέχουν στη δημόσια συζήτηση και τη λήψη αποφάσεων και τα ελεύθερα μέσα ενημέρωσης ενημερώνουν το κοινό, λαμβάνονται υπόψη διαφορετικές απόψεις και συγκρουόμενα συμφέροντα. Με τον τρόπο αυτό οι αποφάσεις είναι πιο πιθανό να παράσχουν αποτελεσματικές και ευρέως αποδεκτές λύσεις για διάφορα προβλήματα και ζητήματα.
- **Ειρήνη εντός κι εκτός:** Οι δημοκρατικά διοικούμενες κοινότητες σπάνια ξεκινούν έναν πόλεμο, καθώς οι πολίτες δεν θα υποστηρίξουν τέτοια πολιτική. Είναι επίσης πιο ειρηνικές και λιγότερο επιρρεπείς στη βία ως μέσο επίτευξης ενός πολιτικού αποτελέσματος.
- **Δέσμευση και ευθύνη:** Οι δημοκρατικές κυβερνήσεις ενθαρρύνουν τους πολίτες να ταυτίζονται με την κοινότητα και να αναλαμβάνουν την ευθύνη.

Αδυναμίες – προκλήσεις

- **Πολυπλοκότητα:**Στις σύγχρονες κοινωνίες, πολλά ζητήματα έχουν γίνει τόσο περίπλοκα ώστε απαιτούνται υψηλά επίπεδα ειδικών γνώσεων για να γίνουν κατανοητά και να συζητηθούν τα μέτρα για την αντιμετώπισή τους. Η συμμετοχή αποτελεί συνήθως θέμα των πιο ενημερωμένων πολιτών και εμπειρογνομόνων.
- **Άνισες ευκαιρίες:** Οι πολίτες μπορούν να απολαμβάνουν ίσα δικαιώματα συμμετοχής, αλλά στην πραγματικότητα οι ευκαιρίες συμμετοχής κατανέμονται άνισα. Αν δεν δοθεί προσοχή στο συγκεκριμένο θέμα, οι πολίτες που αποκλείονται μπορεί να αισθανθούν σύγχυση και απογοήτευση σε σχέση με τη δημοκρατία.

Αυτές οι αδυναμίες θέτουν προκλήσεις για τα σχολεία και το εκπαιδευτικό σύστημα, καθώς αποτελούν κλειδί για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων. Η ενδυνάμωση των νέων πολιτών ώστε να συμβαδίζουν με τα ζητήματα και τα προβλήματα των κοινοτήτων τους είναι η καλύτερη στρατηγική προετοιμασίας της νέας γενιάς για το μέλλον της, συμβάλλοντας ταυτόχρονα στην ενίσχυση της δημοκρατίας.

Ικανότητες

Η ενδυνάμωση για την δημοκρατία βασίζεται στις αποκτηθείσες ικανότητες. Αναπτύσσουμε τις ικανότητές μας μέσω της πρακτικής εξάσκησης, αντιμετωπίζοντας νέες καταστάσεις ή προβλήματα. Γι’ αυτό είναι τόσο σημαντικές οι ευκαιρίες μάθησης που προσφέρει η συμμετοχή σε μια δημοκρατική σχολική κοινότητα στους μαθητές. Το μοντέλο των ικανοτήτων του Συμβουλίου της Ευρώπης διακρίνει τέσσερις κατηγορίες – αξίες, στάσεις, δεξιότητες και γνώσεις και κριτική κατανόηση.

- Οι αξίες περιλαμβάνουν την «αναγνώριση της ενεργούς συμμετοχής στα κοινά» και την «υποστήριξη των δημοκρατικών μεθόδων και διαδικασιών», τις οποίες μπορούν να αποκτήσουν οι μαθητές μέσω ενεργούς συμμετοχής στη σχολική ζωή.
- Οι στάσεις του σεβασμού – απέναντι σε ένα άτομο, μία πεποίθηση, ή μία αρχή – ή της κοινωνικής συνείδησης – «ένα αίσθημα ότι ανήκεις και ταυτίζεσαι με την κοινότητα» – δεν διδάσκονται μέσω κηρύγματος αλλά μέσω της προσωπικής εμπειρίας και του αναστοχασμού. Γι’ αυτό το λόγο είναι τόσο σημαντικό να λειτουργείτε εσείς και το εκπαιδευτικό προσωπικό ως πρότυπα (ελπίζουμε και οι γονείς).
- Οι δεξιότητες περιλαμβάνουν τη δυνατότητα στην «οικοδόμηση συναίνεσης και συμβιβασμού μέσα σε μία ομάδα». Όπως γνωρίζουν οι εκπαιδευτικοί, οι δεξιότητες πρέπει να αποκτηθούν μέσω επαναλαμβανόμενης πρακτικής.
- Η γνώση και η κριτική κατανόηση «των διαφορετικών τρόπων με τους οποίους οι πολίτες μπορούν να συμμετέχουν σε δημόσιες συζητήσεις και τη λήψη αποφάσεων», αποκτώνται μέσω πρακτικής εμπειρίας και αναστοχασμού σ’ ένα μάθημα της

EDC/HRE, και όχι μόνο διαβάζοντας το βιβλίο.

Συμβούλιο της Ευρώπης (2016): [*Competences for Democratic Culture*](#), σελ. 35 ff.

Αναζήτηση

Αναζήτηση

[Σχετικά με το έργο](#)

[Επικοινωνία](#)

[Εγγραφείτε στο newsletter μας](#)

[Ακολουθήστε μας στο Facebook](#)

PÄDAGOGISCHE
HOCHSCHULE
ZÜRICH

PH
ZH

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE